

گزارش توسعه ظرفیت های گردشگری

تسهیلگر پروژه و نویسنده گزارش:

محبوبه پارسایی

مقدمه:

بنیاد توسعه فرهنگی و توانمندسازی سپهر قاین یک سازمان مردم نهاد است که در سال ۱۳۸۹ تاسیس شده است. محور اصلی فعالیت بنیاد توانمندسازی، توسعه کسب و کار و کمک به توسعه بوم آورد است و تاکنون پروژه هایی کوچک در خراسان جنوبی و ۳۰ روستای شهرستان قاین اجرا کرده است.

پروژه توسعه ظرفیت های گردشگری:

بنیاد سپهر با هدف رونق بخشیدن به گردشگری در منطقه خراسان جنوبی و تغییر تمرکز فعالان گردشگری از آثار تاریخی به سمت گردشگری آیینی، غذا، کودک و نوجوان و فرهنگی، اقدام به اجرای آیین های گردشگری در روستاهای قاین می کند.

روش بنیاد در اجرای این آیین ها، مشارکت کامل مردم محلی است. بنیاد نقش تسهیلگر، هماهنگ کننده و یاری دهنده را ایفا می کند و به مردم کمک می کند تا خودشان تصمیم بگیرند، ظرفیت هایشان را بشناسند، تقسیم کار کنند و چالش های پیش رو را با همکاری هم حل کنند.

این رویکرد منجر به توانمندسازی جوامع محلی و بهبود کسب و کارهای خرد در روستاها می شود. دلایل اصلی فعالیت بنیاد سپهر در این زمینه، تقویت مشارکت جوامع روستایی، ایجاد نشاط اجتماعی و حمایت از کسب و کارهای محلی از طریق ترویج انواع جدید گردشگری است که می تواند نقش مؤثری در پویایی اقتصادی و اجتماعی روستاها ایفا کند.

تصاویر شماره ۱: برگزاری جلسات برنامه ریزی اجرای پروژه توسعه ظرفیت های گردشگری

هدف پروژه:

- رونق گردشگری در خراسان جنوبی
- حمایت از کسب و کارهای محلی
- تقویت مشارکت جوامع روستایی و ایجاد نشاط اجتماعی

مناطق اجرای پروژه:

- قاین (جشنواره نواهای محلی و خوراک های محلی)
- روستای روم (برگزاری دو جشنواره زرشک)
- روستای نیگ (برگزاری دو جشنواره انار)
- روستای زول (برگزاری بازارچه محلی به مدت ۳ ماه)
- روستای کره (برگزاری دو آئین گردشگری زعفران)
- روستای کلاته سعید (برگزاری دو آئین گردشگری زعفران)
- روستای خشک (برگزاری یک جشنواره زرشک)

فعالیت های اجرایی پروژه:

- جشنواره نواهای محلی
- جشنواره خوراک های محلی
- جشنواره زرشک و انار در روستاهای نیگ، روم و خشک
- راه اندازی بازارچه ثابت محلی در روستای زول
- آئین گردشگری زعفران در روستاهای کره و کلاته سعید
- اجرای آئین محلی مزار انجیری
- برگزاری کارگاه راهکارهایی برای توسعه گردشگری روستایی

جشنواره نواهای محلی:

جشنواره نواهای محلی با همکاری بنیاد توسعه فرهنگی و توانمندسازی سپهر و اداره میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی شهرستان قاینات در خانه قارنی برگزار شد. این رویداد فرهنگی با حضور ۳۰۰ نفر از شهروندان و علاقه‌مندان، با هدف برجسته کردن اهمیت جاذبه‌های گردشگری ناملموس مانند موسیقی و نواهای محلی برگزار گردید.

در این جشنواره تلاش شد تا نشان داده شود که گردشگری تنها به بناهای تاریخی محدود نمی‌شود، بلکه میراث فرهنگی ناملموس مانند هنر و موسیقی نیز نقش بسزایی در هویت و جذابیت‌های فرهنگی ایفا می‌کنند. همچنین، این رویداد فرصتی برای افزایش آگاهی فعالان حوزه گردشگری نسبت به این میراث ارزشمند و معرفی هنرمندان کمتر شناخته شده فراهم آورد تا انگیزه بیشتری برای ادامه فعالیت خود پیدا کنند. برگزارکنندگان ابراز امیدواری کردند که با تداوم این گونه برنامه‌ها، شاهد رونق بیشتر گردشگری در شهرستان قاین باشیم.

بنیاد توسعه فرهنگی سپهر و اداره میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی شهرستان قاین، برگزار می‌کند

جشنواره نواها / محلی

جشنواره نواهای محلی
چهارشنبه ۹ مهرماه
ساعت ۱۸:۳۰ الی ۲۰:۰۰

جشنواره خوراک های محلی
پنجشنبه ۱۰ مهرماه
ساعت ۱۷:۰۰ الی ۲۱:۰۰

اجرای موسیقی محلی
اجرای قرآنی خوانی و نواهای محلی
روغنائین از آلبوم موسیقی مقامی

فروش خوراک های محلی
کارگاه آموزش خوراک های محلی
کارگاه آشپزی کودکان

لینک ثبت نام <https://B2n.ir/fq8879>

مکان: قاین، جانبازان ۹ (کوچه مسجد چهار طرح)، کوچه روشن ۷، خانه تاریخی قارنی

جهت کسب اطلاعات بیشتر در ساعات اداری با شماره های ۰۳۶۸۵۰۱۷۰ - ۰۳۶۳۳۵۳۳۷۰ تماس حاصل فرمایید

تصویر شماره ۲: پوستر جشنواره نواهای محلی و خوراک های محلی

جدول شماره ۱: لیست اجراکنندگان در جشنواره نواحی محلی

ردیف	نام و نام خانوادگی	ردیف	نام و نام خانوادگی	ردیف	نام و نام خانوادگی
۱	سکینه جهاندار	۱۰	مجتبی ضابطه	۱۹	اسما سنتی
۲	عیسی زارعی	۱۱	کبری مرتضوی	۲۰	غلامرضا رضانی
۳	صفا قلی قلی زاده	۱۲	نوروز حاضری	۲۱	محمدرضا ضابطه
۴	مهدی جمعه خشک	۱۳	اسحاق غفرانی	۲۲	علی ورزگی
۵	علیجان بهار نو	۱۴	کماچعلی چوبدار	۲۳	محمد فدوی
۶	محمد رضا هادی زاده	۱۵	غلامرضا لطفی	۲۴	رضا دهقان نژاد
۷	غلامرضا زارعی	۱۶	نصرالدین لطفی	۲۵	غلامحسین نادری
۸	نازنین نادری	۱۷	مریم نادری		
۹	عباس توانا	۱۸	غلامرضا کهن		

تصاویر شماره ۳: جشنواره نواحی محلی

جشنواره خوراک های محلی:

جشنواره خوراک های محلی با هدف ترویج و معرفی غذاهای سنتی و بومی برگزار گردید. در این جشنواره، ۱۸ کسب و کار فعال در حوزه تولیدات محلی، انواع غذاهای سنتی و خوراکی های اصیل منطقه خراسان جنوبی را عرضه کردند. این رویداد فرهنگی و اقتصادی با استقبال ۲۰۰ نفر از بازدیدکنندگان روبرو شد که فرصتی برای آشنایی مردم با طعم ها و مزه های منحصر به فرد و سنتی منطقه فراهم آورد. هدف اصلی این جشنواره، علاوه بر معرفی میراث خوراکی منطقه، حمایت از کسب و کارهای کوچک و خرد فعال در این حوزه و کمک به رشد و توسعه آن ها بود تا بتوانند جایگاه خود را در بازار پیدا کرده و به توسعه اقتصادی منطقه کمک کنند.

همچنین در کنار برگزاری جشنواره کارگاه های آموزشی غذاهای محلی برای بزرگسالان و برای کودکان هم کارگاه آموزشی سبیدن کشک و پخت نان برگزار گردید تا با غذاهای محلی این منطقه بیشتر آشنا شوند.

جدول شماره ۲: لیست غرفه داران در جشنواره خوراک های محلی

ردیف	نام و نام خانوادگی	نوع غذا	ردیف	نام و نام خانوادگی	نوع غذا
۱	سعادت منتظری	انواع کلوچه سنتی	۱۰	خانم عباسپور	انواع اشکنه کشک و بادمجان
۲	فاطمه یعقوبی	کشک و بادمجان، بنه	۱۱	خانم شهنازی	نان محلی، کماچ
۳	عزت یعقوبی	اشکنه، جوشپره	۱۲	شهربانو قومنجانی	غلور
۴	فاطمه آشورنژاد	انواع کلوچه سنتی	۱۳	کبری کارگر مقدم	آش، جوشپره
۵	بهنانه ترابی	غلورپلو	۱۴	فاطمه عربی	تافتون، کماچ کاچی، کشک زرد
۶	سمیه عجم	جوشپره، آش لخشک گندم پلو	۱۵	کافه نازخاتون	آش، جوشپره میرزا قاسمی
۷	فاطمه ملایی	روغن جوشی	۱۶	سیده موسوی نیا	نان محلی
۸	افروز ترابی	روغن جوشی	۱۷	اقلیما شجاعی نسب	انواع اشکنه، غلورپلو
۹	فاطمه ترابی	کماچ محلی	۱۸	خانم کامله	نان محلی

تصویر شماره ۴: جشنواره خوراک های محلی

آئین گردشگری زرشک و انار در روستاهای نیگ، روم و خشک:

در تاریخ ۱۸ و ۲۵ مهرماه، همزمان دو روستای نیگ و روم میزبان برگزاری "جشنواره زرشک و انار" بودند. این رویداد فرهنگی- اقتصادی با حضور پرشور سه هزار نفر از گردشگران و اهالی منطقه، با موفقیت به انجام رسید. هدف اصلی این جشنواره، تقویت و ترویج انواع گردشگری نوین از جمله گردشگری آیینی، گردشگری غذا، و گردشگری فرهنگی- روستایی، همراه با تمرکز بر توانمندسازی جوامع محلی از طریق ارتقاء ظرفیت های گردشگری بود. در این راستا، بازارچه جشنواره با حضور ۱۱۵ واحد کسب و کار محلی، که در مجموع حدود ۱۰۰ غرفه را در دو روستا (۲۰ غرفه در روم و ۸۰ غرفه در نیگ) تشکیل می دادند، به عرضه محصولات بومی، صنایع دستی و فرآورده های ویژه زرشک و انار اختصاص یافت. قابل ذکر است که حضور ۲۰۰ نفر از بازدیدکنندگان غیر محلی و همچنین ۱۸۰ دستگاه خودروی کمپ در روستای روم، بر شکوه و گستردگی این رویداد افزود. تور گردشگری سازمان یافته ای نیز توسط باشگاه اتحاد و بزرگمهر برای بازدید از این دو روستا تدارک دیده شد. همچنین دو تور گردشگری از مشهد از جشنواره زرشک و انار بازدید کردند.

برگزاری این جشنواره، گامی مؤثر در جهت پویایی اقتصادی و اجتماعی منطقه و معرفی هر چه بهتر جاذبه های فرهنگی و طبیعی روستاهای نیگ و روم تلقی می شود.

در این آئین گردشگری برنامه هایی از جمله بازارچه کسب و کارهای محلی، بازدید از کسب و کارهای روستا، بازدید از باغات زرشک و انار، بازدید از مکان های تاریخی و دیدنی روستا، اجرای رقص و موسیقی محلی، اجرای ورزش زورخانه ای و برنامه های متنوع برای کودکان اجرا شد.

تصویر شماره ۵: پوستر آئین گردشگری زرشک و انار

تصاویر شماره ۶: جشنواره زرشک و انار در روستاهای نیگ ، روم و خشک

راه اندازی بازارچه ثابت محلی در روستای زول:

بازارچه ثابت محلی روستای زول با حضور ۳۰ کسب و کار محلی و استقبال بیش از ۸۰۰ بازدید کننده راه اندازی شده است.

هدف از برگزاری این بازارچه رونق کسب و کارهای خرد روستایی و شناخته شدن محصولات محلی، صنایع دستی و توسعه گردشگری روستا بوده است.

به مناسبت روز روستا دهیاری و شورای اسلامی روستای زول با همکاری بنیاد سپهر و تعاونی زنان گندم روستا جشن بزرگ مردمی روز روستا را برگزار کرد.

در این جشن برنامه هایی از قبیل بازارچه کسب و کارهای محلی، موسیقی و رقص محلی، بازی های بومی محلی، اجرای هنرهای رزمی و اجرای ورزش زورخانه ای اجرا شد.

تصاویر شماره ۷: بوستر و بازارچه ثابت محلی در روستای زول

آئین گردشگری زعفران در روستاهای کره و کلاته سعید:

در روز ۱۵ و ۱۶ آبان ماه، آئین گردشگری زعفران به همت بنیاد توسعه فرهنگی و توانمندسازی سپهر و با همکاری دهیاری و شورای اسلامی روستاهای کره و کلاته سعید برگزار شد. این رویداد با هدف رونق گردشگری در خراسان جنوبی، حمایت از کسب و کارهای محلی و تقویت مشارکت جوامع روستایی، با استقبال قابل توجهی همراه بود و حدود ۲۰۰ نفر از گردشگران و علاقه مندان از آن بازدید کردند.

در بازارچه های محلی، ۱۰ غرفه در روستای کره و ۶ غرفه در روستای کلاته سعید به معرفی و فروش محصولات محلی از جمله نان محلی، صنایع دستی، شیرینی خانگی، عسل و داروهای گیاهی پرداختند. این رویداد به ترویج گردشگری آیینی، گردشگری کودک و نوجوان و گردشگری فرهنگی و همچنین تقویت پویایی اقتصادی و اجتماعی روستاها کمک می کند.

در این آئین گردشگری زعفران برنامه هایی از جمله بازارچه کسب و کارهای محلی، بازدید از کسب و کارهای روستا، بازدید از مزارع زعفران، بازدید از مکان های تاریخی و دیدنی روستا، اجرای رقص و موسیقی محلی، اجرای و برنامه های متنوع برای کودکان اجرا شد.

تصاویر شماره ۸: آئین گردشگری زعفران در روستاهای کره و کلاته سعید

اجرای آئین محلی مزار انجیری روستای روم:

مزار انجیری در روستای روم، جاذبه‌ای بی‌نظیر و پر از انرژی در دامنه کوه‌ها است که همواره مقصدی محبوب برای گردشگران و مردم محلی بوده‌است. اما در سال‌های اخیر، متأسفانه برخی از افراد به جای حفظ و نگهداری این محیط زیبا، به آن آسیب رسانده و نتوانسته‌اند از آن به خوبی استفاده کنند.

به منظور ارتقاء گردشگری و بهبود وضعیت اقتصادی مردم روستا، تصمیم گرفته شد که اقداماتی برای حفاظت و زیباسازی این مکان انجام شود و به طور موثری به مردم معرفی گردد. مردم روستا با همکاری و همدلی مشغول به زیباسازی مزار انجیری شده و با عشق و دلسوزی، این مکان را برای برگزاری آئین ویژه‌ای آماده کردند. این تلاش‌ها نشان‌دهنده عزم و اراده مردم روستا است.

یکی از اهداف بنیاد سپهر در این پروژه، ایجاد حس مشارکت در میان مردم است. این بنیاد معتقد است که پس از آغاز کار، مسئولیت نگهداری و زیباسازی این مکان باید به خود مردم واگذار شود، تا آن‌ها با احساس تعلق و مسئولیت برای حفظ این گنجینه طبیعی تلاش کنند. بنیاد سپهر در پروژه توسعه ظرفیت‌های گردشگری به دنبال احیاء گردشگری با اتکا به مشارکت مردم است و جایی که مردم همراهی کنند، به دنبال توسعه گردشگری پایدار هستیم.

پس از روزها و هفته‌ها تلاش اهالی و دهیاری روستای روم برای سامان‌دهی به مزار انجیری، در ۲۸ شهریور ماه، به مدت سه هفته، با حضور ۱۶ کسب و کار محلی، این مکان میزبان ۳۰۰ نفر بازدیدکننده از شهر و روستا بود. خانواده‌ها زودتر به محل آمده بودند، بساط ناهار پهن بود، بچه‌ها مشغول بازی بودند و اهالی روستای روم بازارچه‌ای از محصولات محلی خود برپا کرده بودند. همه با شوق منتظر آئین پخت آش بی‌بی حور و بی‌بی نور بودند، و هر کسی که این آش را قبلاً پخته بود، از خاطرات و یادهايش می‌گفت.

این مکان فقط یک مزار ساده نبود؛ از دل کوه، حفره‌ای شکل گرفته است که مردم قدیم به احترام باورشان آن را مزار بی‌بی حور و بی‌بی نور دانسته‌اند. در همان دل کوه، درخت سرسخت انجیری ریشه دوانده و آبی روان از دل سنگ‌ها جاری شده است. همه این‌ها، به همراه طبیعت بکر اطراف، حال و هوای خوبی را در این منطقه ایجاد کرده‌اند.

در نهایت، این مراسم بهانه‌ای بود برای کنار هم بودن و ایجاد ظرفیتی ارزشمند برای گردشگری و تجربه حال خوب در دل طبیعت. اهداف بنیاد برای برگزاری این برنامه ارتقا و توسعه گردشگری، بهبود وضعیت اقتصادی مردم روستا و تقویت مشارکت میان مردم بود.

تصاویر شماره ۹: اجرای آئین محلی مزار انجیری روستای روم

برگزاری کارگاه راهکارهایی برای توسعه گردشگری روستایی:

کارگاه «راهکارهایی برای توسعه گردشگری روستایی» در حسینیه روستای زول برگزار شد. در این کارگاه، حدود ۲۰ نفر از دهیاران، فعالان حوزه گردشگری و صاحبان اقامتگاه‌های بوم‌گردی گرد هم آمدند تا درباره تجربیات و ایده‌های تازه برای رونق گردشگری روستاها تبادل نظر کنند.

آقایان درستکار و سیروسی از اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی به عنوان مدرس، تجربیات ارزشمند خود را داوطلبانه در اختیار شرکت‌کنندگان قرار دادند. همچنین، آقای نوربخش از طرف بنیاد سپهر، گزارشی از فعالیت‌ها و مسیرهای طی شده در حوزه گردشگری ارائه کرد و نکات کاربردی مهمی را با جمع به اشتراک گذاشت. یکی از بخش‌های جذاب کارگاه، حضور بومی‌هایی بود که قرار است در جشنواره زرشک و انار در آخر هفته، میزبان گردشگران باشند. این افراد نیز برای یادگیری بیشتر و آشنایی با شیوه‌های بهتر میزبانی، در کارگاه شرکت کردند. این برنامه فرصتی مغتنم برای تبادل تجربه، گفتگو و یادگیری درباره راه‌های زنده‌تر کردن گردشگری در روستاها بود. هدف اصلی این کارگاه، فراهم کردن بستری برای تبادل تجربیات، گفتگو و یادگیری در راستای احیای گردشگری روستایی بود.

تصاویر شماره ۱۰: برگزاری کارگاه راهکارهایی برای توسعه گردشگری روستایی

نشست ارزیابی فعالیت های حوزه گردشگری:

نشست ارزیابی فعالیت های حوزه گردشگری با حضور بیش از ۶۰ نفر از فعالان و علاقه مندان این حوزه، به همت بنیاد سپهر در روز یکشنبه ۱۶ آذر ماه، در سالن اجتماعات فرمانداری قاین برگزار شد. در این جلسه که با حضور مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی خراسان جنوبی و فرماندار قاین همراه بود، موضوعاتی همچون فرصت های تازه گردشگری در شهرستان، لزوم توجه به روستاهای کمتر دیده شده و بررسی اهداف بنیاد سپهر در برگزاری این رویداد مورد بررسی قرار گرفت. هدف اصلی از این برنامه، شفاف سازی و گفت و گو با کادر اجرایی روستاها بوده است تا نظرات، تجربه ها و دیدگاه های آنان پس از برگزاری رویداد به صورت مستقیم شنید شود.

تصویر شماره ۱۱: پوستر نشست ارزیابی فعالیت های حوزه گردشگری

تصاویر شماره ۱۲: نشست ارزیابی فعالیت های حوزه گردشگری

آمار کسب و کارهای محلی:

بازارچه کسب و کارهای محلی در قاین و روستاهای روم، نیگ، زول، کره، کلاته سعید و خشک برای ۱۷۹ نفر از صاحبان کسب و کارهای خرد و خانگی با حمایت از آن ها جهت معرفی و فروش محصولات برگزار شد.

جدول شماره ۳: لیست آمار کسب و کارهای محلی

ردیف	نام روستا/شهر	تعداد غرفه
۱	قاین	۱۸
۲	روم	۲۰
۳	نیگ	۸۰
۴	زول	۳۰
۵	کره	۱۰
۶	کلاته سعید	۶
۷	خشک	۱۵
	جمع	۱۷۹

میزان فروش کسب و کارها در بازارچه:

در جدول شماره ۴ میزان فروش کسب و کارها در بازارچه آورده شده است.

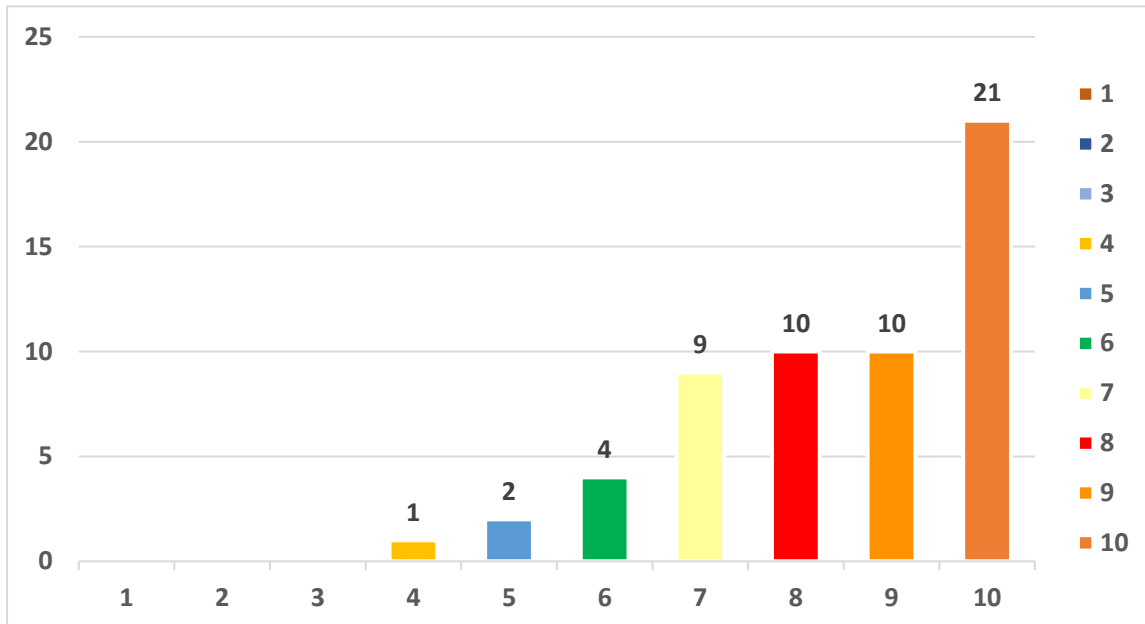
جدول شماره ۴: میزان فروش کسب و کارها در بازارچه

گزینه	فراوانی پاسخ	درصد فراوانی
کمتر از ۵ میلیون تومان	۳۴	٪۵۴
بین ۵ تا ۱۰ میلیون تومان	۱۸	٪۲۹
بین ۱۰ تا ۱۵ میلیون تومان	۴	٪۶
بین ۱۵ تا ۲۰ میلیون تومان	۵	٪۸
بیش از ۲۰ میلیون تومان	۲	٪۳
جمع	۶۳	٪۱۰۰

ارزیابی غرفه داران بازارچه:

۱- میزان رضایت کسب و کارها از برگزاری بازارچه: (عدد ۱۰ بیشترین و عدد ۱ کمترین)
نمودار شماره ۱: میزان رضایت کسب و کارها از برگزاری بازارچه

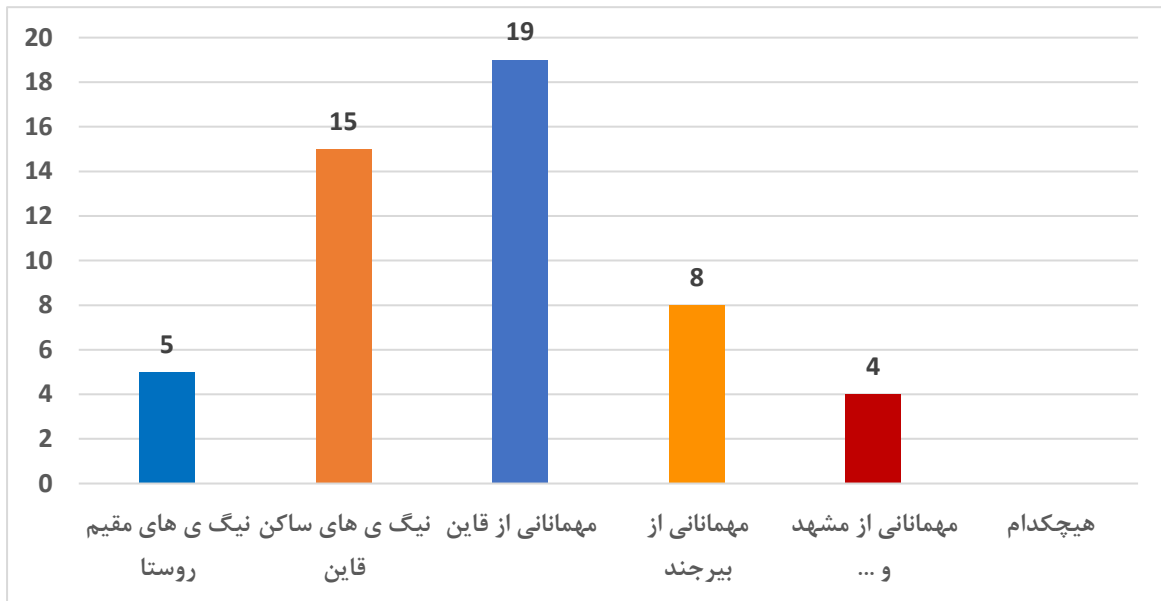
۲- آیا تمایل دارین در بازارچه های بعدی شرکت کنید؟
نمودار شماره ۲: میزان تمایل کسب و کارهای برای شرکت در بازارچه های بعدی

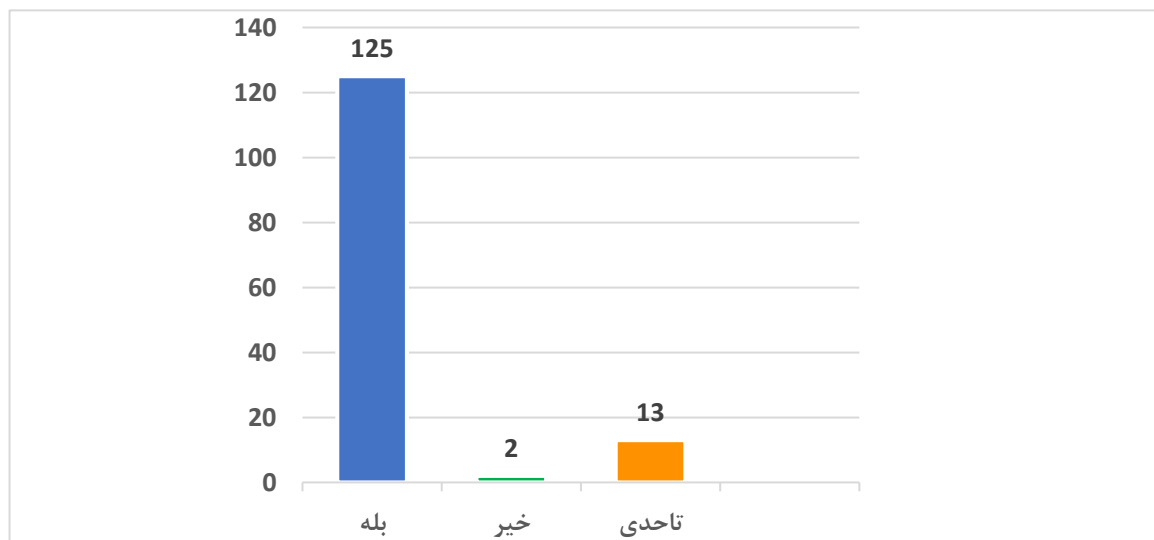
۳- چه گروهی از بازدیدکنندگان بیشترین خرید را از شما کردند؟

نمودار شماره ۳: میزان خرید بازدیدکنندگان از بازارچه روستای نیگ

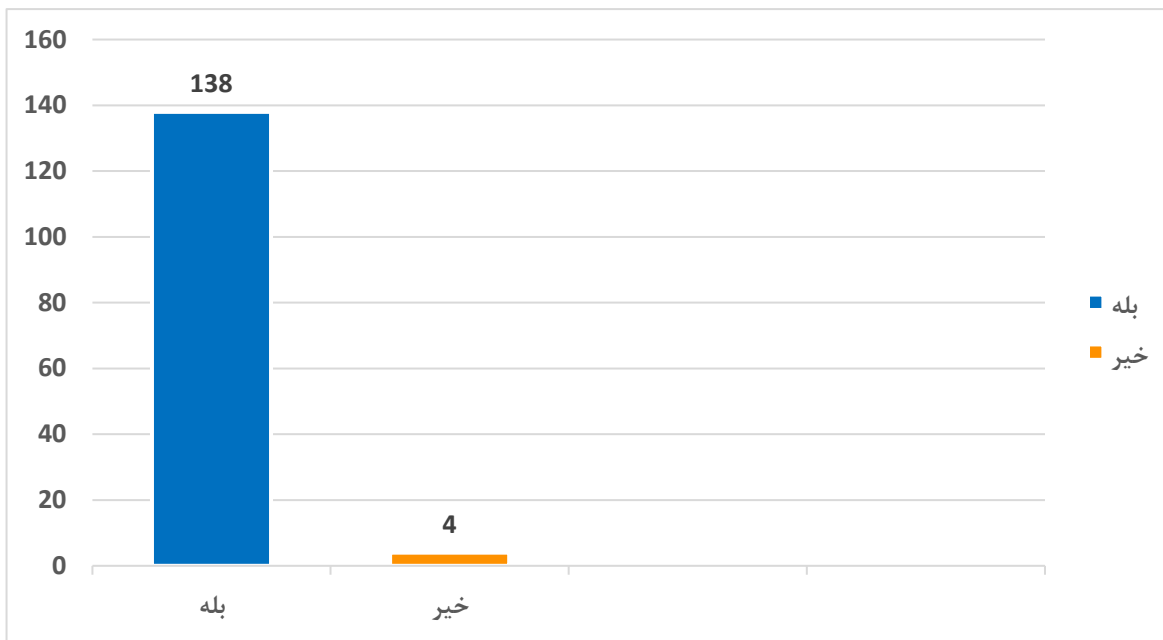
۴- آیا از حضور گردشگران در روستا راضی بودید؟

نمودار شماره ۴: میزان رضایت مردم روستا از حضور گردشگران

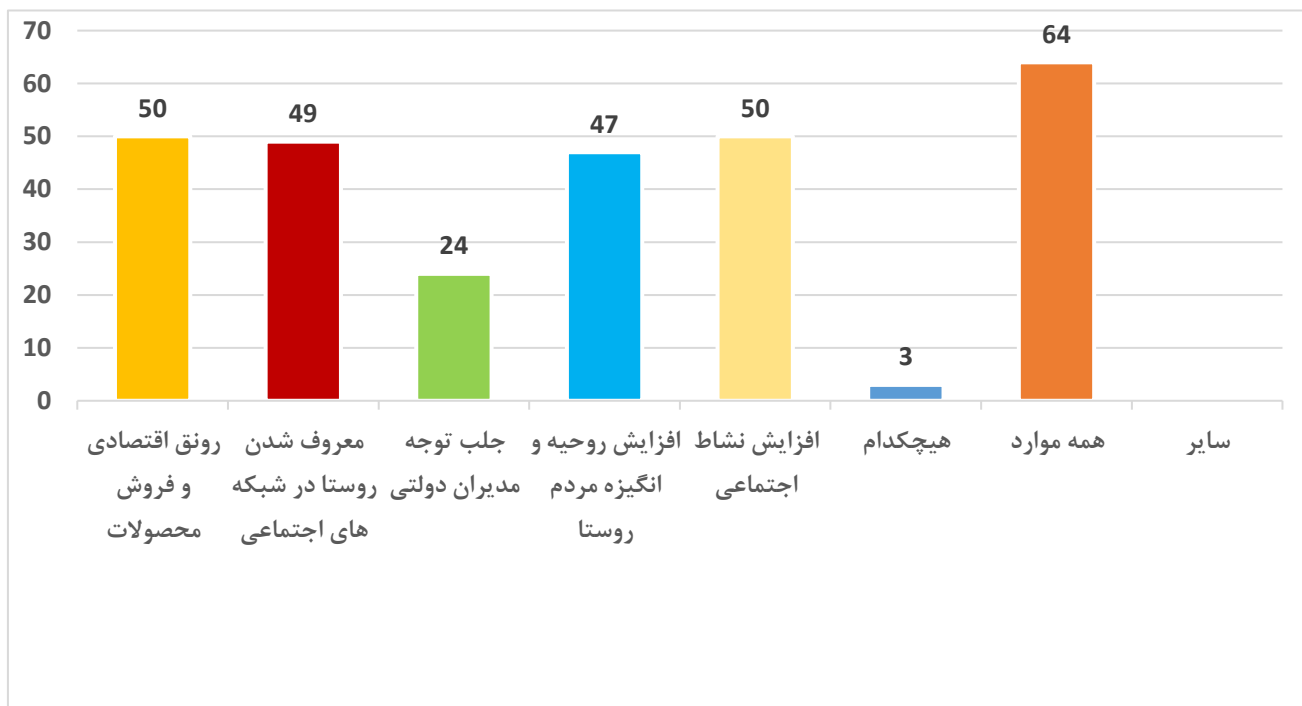

۵- در مجموع آیا تمایل دارید دوباره این نوع برنامه ها در روستا برگزار شود؟
نمودار شماره ۵: میزان تمایل مردم برای برگزاری این برنامه ها در روستا

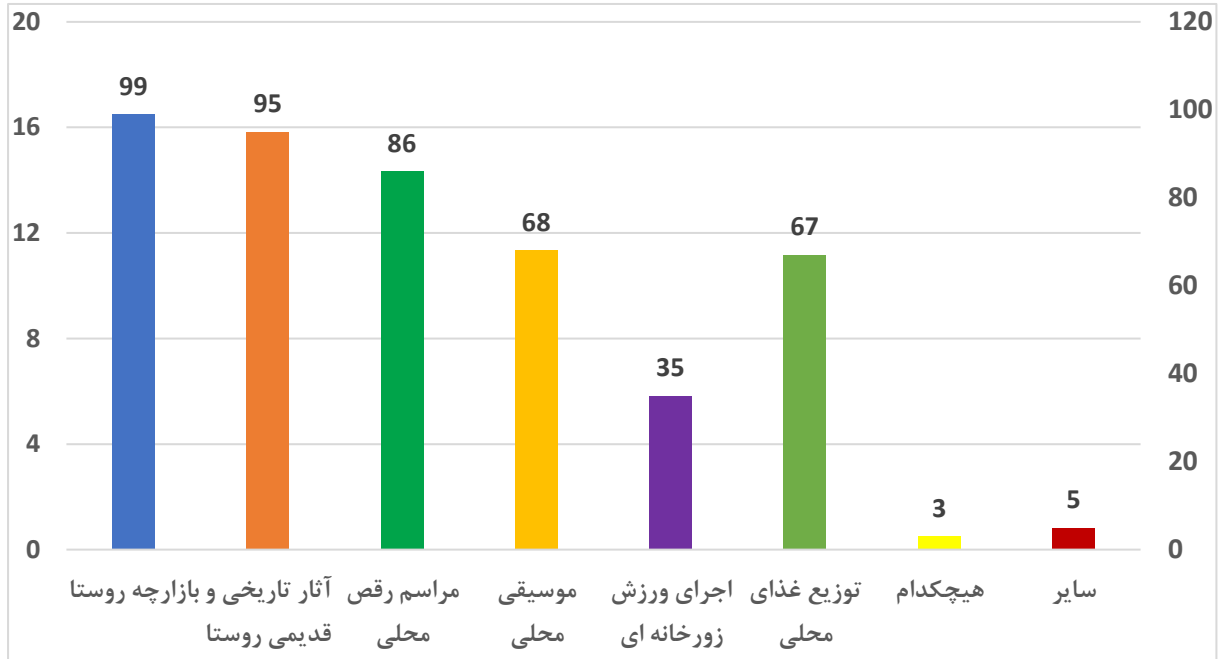
۶- حضور گردشگران چه نفعی برای روستا داشت؟
نمودار شماره ۶: نفع حضور گردشگران برای روستا

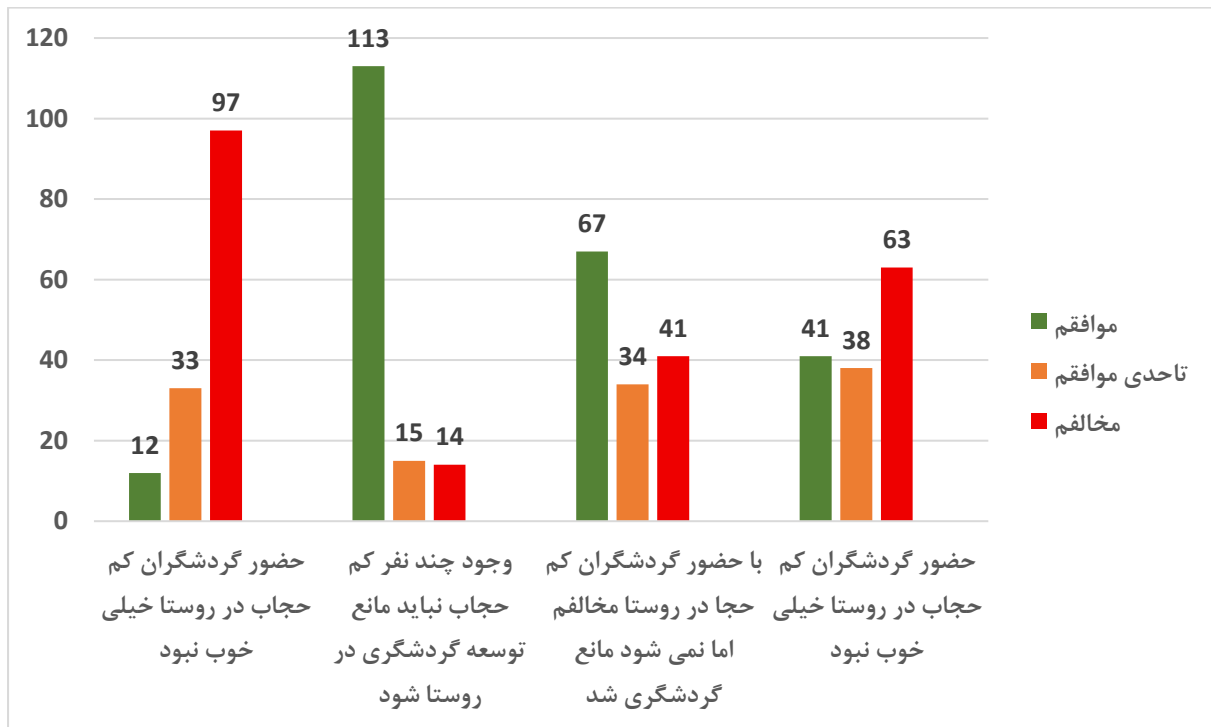
۷- با توجه به آنچه دیدید یا شنیدید، چه چیزی برای گردشگران جذاب بود؟

نمودار شماره ۷: میزان جذابیت برنامه های روستاها برای گردشگران

نظرات مردم روستاها در مورد گردشگران:

نمودار شماره ۸: نظرات مردم روستاها در مورد گردشگران

دستاورد رویداد های گردشگری روستایی

در جلسه ارزیابی رویدادهای گردشگری روستایی که در محل فرمانداری و با حضور فرماندار و روسای ادارات شهرستان و مدیر کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان برگزار شد سعی کردیم از دستاوردهای رویداد ها صحبت شود و از نمایندگان روستاها خواستیم در خصوص دستاورد این رویداد ها برای مردم صحبت کنند که خلاصه آن اینجا آورده می شود:

اسماعیل وحدتی از فعالان روستای کلاته سعید دستاورد های گردشگری در روستا را این گونه تشریح کرد:

- بازسازی اماکن تاریخی که به فراموشی سپرده شده بود.

- ایجاد شور و شوق و همکاری در بین اهالی روستا

خیلی از اماکن باستانی بود مثل حمام ، حسینیه که به فراموشی سپرده شده بود. ۱۶ سال پیش حمام به حال خود رها شده بود و اصلا کسی بهش توجه نمی کرد. گردشگری در روستای کلاته سعید با قدم خیر بنیاد سپهر باعث شد که یک شور و شوقی و همکاری در بین به وجود بیاد و همه شرکت کردند و در دو جمعه ۹ و ۱۶ آبان ماه این آئین را برگزار کردیم و خیلی مردم رضایت داشتند.

بالای ۸۵ درصد از مردم نظرات مثبت داشتند. بازارچه در هفته دوم در کلاته سعید رونقی نداشت و پیشنهاد ما این است که آئین گردشگری وقتی می خواهد برگزار شود در یک روستا باشد چون گردشگر وقت کافی داشته باشد و از جاذبه های گردشگری دیدن کند و مردم هم بهتر بتوانند به گردشگران خدمت کنند.

محسن زراعتکار دهیار روستای کره دستاورد رویداد گردشگری در روستا را این گونه تشریح کرد:

- ایجاد ذوق و خوشحالی کم نظیر بین مردم روستا

روستای کره برای ایجاد بازارچه ی کم دیرتر خبر شد وگرنه مردم بیشتر استقبال می کردند. ولی در کل بعد از برگزاری بازارچه باز خورد خیلی خوبی داشت و بعد به ما مراجعه کردند که چرا به ما اطلاع ندادین که شرکت کنیم. پتانسیل های بالایی در روستای کره هست و تقریبا روستا بکر مانده است. باز خورد بعد برنامه ی ذوق و خوشحالی کم نظیری بین مردم بود که با توجه به خشکسالی که در این منطقه است واقعا مردم خوشحال شدند. مهمانان هم خیلی راضی بودند.

غلامحسین شبانی رئیس شورای اسلامی روستای زول دستاورد های رویداد گردشگری و بازارچه چنار را این گونه تشریح کرد:

- استقبال کم نظیر مردم: در رویداد روز روستا، استقبال مردم بسیار چشمگیر بود و جمعیت حاضر به حدود ۳۰۰۰ نفر رسید.

- ایجاد فروش محلی و سهولت برای کشاورزان: پیش از این، مردم روستای زول محصولات خود (مانند انجیر) را در خیابان ها و پیاده روهای قاین می فروختند که این امر موجب مزاحمت برای کسبه و سختی برای خود فروشندگان بود. با راه اندازی بازارچه در خود روستا، فروش محصولات به راحتی انجام می شود.

- ایجاد کسب و کارهای دائمی در روستا: راه اندازی بازارچه منجر به ایجاد ۶۰ تا ۷۰ کسب و کار دائمی در روستای زول شده است. در حال حاضر، کارگاه های حوله بافی (۳ کارگاه)، گلخانه (۲ گلخانه)، کارگاه تولید لباس کار و همچنین فعالیت ده نفر در زمینه فروش نان خانگی فعال هستند.

- مشارکت مردمی در برگزاری رویدادها: تمام امور اجرایی رویدادها با همت خود مردم، از جمله خواهران حاضر در جلسه، انجام می شود.

جزئیات برگزاری بازارچه:

- تعداد غرفه ها: در ابتدا با همکاری بنیاد سپهر و میراث فرهنگی، ۱۰ غرفه با حضور ۵ کسب و کار در هر غرفه (مجموعاً ۵۰ نفر) راه اندازی شد. در فصل انگور و انجیر، تعداد غرفه ها به ۷۰ عدد افزایش یافت.
- بازارچه دائمی: بازارچه اکنون دائمی شده است. با همکاری بنیاد و خیرین، ۱۰ اتاق در کمپ گردشگری ساخته شده است. این بازارچه در فصول بهار، تابستان و پاییز در روزهای جمعه دایر است. در فصول سردتر، در تالار روباز روستا و در حال حاضر در حسینیه برگزار می شود.
- زیباسازی روستا: بحث گردشگری همچنین به زیباسازی روستا کمک کرده است؛ از جمله اجرای آجرنمای سنتی و رنگ آمیزی درب منازل به رنگ آبی فیروزه ای که همگی از ثمرات این رویکرد هستند.

محمود اکرمی دهیار روستای نینگ دستاورد های رویداد گردشگری در روستا را این گونه تشریح کرد:

- آشنایی با ظرفیت های مختلف
- نقطه عطف برای معرفی روستا
- باز شدن پای مدیران دولتی به روستا

اگر این کاری که بنیاد سپهر با همکاری اداره کل میراث فرهنگی و فرمانداری و بقیه نهادهایی که در طول دو هفته انجام دادند را بقیه ادارات دیگر از جمله مدیریت منابع آب شهرستان در طول سال های گذشته همچنین کاری انجام می دادند اتفاق مهمی در روستا می افتاد و ما خیلی از این مشکلات را نداشتیم.

خیلی از ادارات دیگه هم هستند که ما کم کاری آنها را می بینیم. دستاورد رویداد برای روستا ما برای اولین بار میزبان حضور استاندار در روستا بودیم. آقای فرماندار دوبار تشریف آوردند و آقای برآبادی و عباس زاده و همکارانشون حضور داشتند ولی برای ما یک نقطه عطف تاریخی شد و بعد این جشنواره یک تغییر و تحولات خوبی را در بحث گردشگری و کشاورزی خواهیم داشت با پیش بینی ها و برنامه ریزی هایی که مدیران استان انجام دادند و این دستاورد خیلی خوبی بود.

ما در طول تاریخ روستا اولین استاندار بود که بازدید داشتند. از دیگر دستاوردها ما با پتانسیل های روستا خودمان آشنا شدیم و ما فکر نمی کردیم که همچین ظرفیتی در بازارچه های محلی داشته باشیم. بازی های محلی، لباس محلی، رقص محلی، نواهای محلی و غذاهای محلی همه را داشتیم و چیزی که به اقتصادی محلی روستا کمک کرد و از همه مهمتر کشاورزان روستا بعد از بازارچه بارها به ما مراجعه کردند و درخواست داشتند که ادامه داشته باشه و این نشان می دهد که واقعا برایشان مفید بوده و این قول را به آنها دادیم که سال های دیگه هم ادامه پیدا خواهد کرد. در قسمت چالش های فرهنگی که نمی شود مانع گردشگری شد و باید روی آن کار شود و با توجه به اینکه اولین تجربه ما در برگزاری این جشنواره بود به مراتب خوب بود ولی انشالله در سال های بعد نقایص رفع خواهد شد.

حسین قربان پور رئیس شورای اسلامی روستای روم دستاورد رویدادهای گردشگری در روستا را این گونه تشریح کرد:

- ایجاد امید به زندگی و امیدواری
- شناخته شدن روستا با جاجیم بافی و زرشک
- شناساندن هویت فرهنگی روستا

رویدادها و اقدامات انجام شده:

- دوره‌های رومی‌ها: این رویداد با هدف ایجاد یک حرکت مردمی و غیررسمی، با همکاری بنیاد سپهر آغاز شد. نزدیک به ۲۰۰۰ نفر از همشهریان مقیم سراسر ایران در این دوره‌های شرکت کردند که افتخار بزرگی برای اهالی روستا محسوب می‌شود.
- برگزاری یادواره شهدا: این رویداد عظیم در پشتوانه رویداد "دوره‌های رومی‌ها" برگزار شد.
- آیین گردشگری زرشک: معرفی هویت فرهنگی: این رویداد به معرفی هویت فرهنگی روستا و تقویت روحیه همشهریان کمک شایانی کرد.

گردشگران با حضور در مزارع زرشک، از نزدیک با کشاورزان تعامل کرده و خودشان شاخه‌های زرشک را می‌چیدند. این اقدام نشان‌دهنده استقبال گرم و صمیمانه اهالی روستا از مهمانان بود.

مهم‌ترین دستاورد این رویداد، ایجاد امید و امیدواری در بین اهالی روستا بود. این رویدادها به شناخته شدن بیشتر روستا با محصولات شاخص خود یعنی جاجیم و زرشک کمک کرد.

در شبی که گردشگران در روستا حضور داشتند، مردم روستا با اشتیاق اعلام کردند که در صورت نداشتن اقامتگاه، گردشگران می‌توانند در خانه‌هایشان استراحت کنند. این نشان‌دهنده روحیه مهمان‌نوازی بالا و همدلی اهالی بود. اقدامات ارزنده‌ای برای تولیدکنندگان محلی، زنان سرپرست خانوار و اعضای صندوق خرد زنان انجام شد. یک تراکتور قدیمی که سال‌ها در مزرعه رها شده بود و متعلق به خانواده‌ای بود که در اوایل انقلاب دچار اتفاقاتی شده بودند، با جلب رضایت وارثین، در معرض دید گردشگران قرار گرفت تا بخشی از تاریخ و اصالت روستا را به نمایش بگذارد.

تصویر شماره ۱۳: گفتگو با نمایندگان روستاها

گفتگو با نماینده غرفه داران بازارچه:

جلسه ارزیابی رویدادهای گردشگری روستایی با حضور فرماندار و روسای ادارات شهرستان و مدیر کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان برگزار شد در این رویداد سعی کردیم از دستاوردهای رویدادها صحبت شود و از نمایندگان غرفه داران بازارچه خواستیم در خصوص دستاورد این رویدادها برای مردم صحبت کنند که خلاصه آن اینجا آورده می شود.

در مورد کارکرد بازارچه و دلیل تداوم بازارچه روستای زول صحبت کنید. (زینب عباسپور روستای زول)

- ایجاد انگیزه در بین بانوان
- ایجاد رقابت بین کسب و کارها
- ایجاد همدلی و همفکری در کارهای گروهی
- ایجاد حس اعتماد به نفس به خصوص بین بانوان
- دیده شدن کسب و کارها

از تاثیراتی که راه اندازی بازارچه در روستای زول داشت ایجاد انگیزه در بین بانوان روستا بود. از حضور کسب و کارهای خانگی، تلاش و تکاپوی بی نظیر بانوان و رقابت بین کسب و کارها و اینها همه باعث می شد محصولات با کیفیت تری هر هفته نسبت به هفته قبل ارائه دهند، همدلی، همفکری و اتحاد بانوان در بازه های گروهی شکل گرفت. حس اعتماد به نفس بین همه اهالی روستا به خصوص بانوان ایجاد شده است. دیده شدن کسب و کارها در بازارچه و بازاریابی هایی که برای محصولاتشان انجام می دادند از طریق تبلیغاتی که انجام شد و مهمانان جدیدی که از بازارچه بازدید می کردند.

علاوه بر این موارد شور و اشتیاقی که توسط دوره می هایی که در بازارچه دایر بود اتفاق افتاد و اینها حس و حال و شور و شوق زندگی بود که قابل توصیف نیست.

به واسطه بازارچه، روستای گردشگری زول در سطح شهر، استان و کشور بیشتر دیده شد. مردمان روستای زول مردمان خونگرم و مهمان نوازی هستند و این باعث شد بیشتر شناخته شوند و الان دایر بودن بازارچه وارد سال دوم شده است و این تداوم بازارچه طی دو سال فقط می تواند حمایت اشخاص، گروه ها و نهادهایی که پشت صحنه حضور دارند از جمله شورا، دهیار و بنیاد سپهر که همیشه همراه بودند و آموزش ها و مشاوره و تبلیغاتی که برای بازارچه انجام دادند باشد.

کلاته سعید خیلی ناشناخته بوده، این رویداد چه تاثیری بر مردم گذاشت؟ بازارچه کوچک شما فروش موفقی

داشت؟ (فاطمه خیبری روستای کلاته سعید)

- فروش محصولاتی که قبلا بازاری برایش نبود و از دست می رفت.
- تداوم فروش محصولات از زمان برگزاری بازارچه ها
- شناختن ظرفیت های تولیدی در روستا

بازارچه روستای کلاته سعید بسیار مفید بود و چندین سال است که به بنیاد سپهر رفت و آمد دارم دوست داشتم که این محبت، همکاری و همدلی که در بنیاد سپهر هست را در روستای ما هم باشد که با کمک آنها این اتفاق افتاد. بازارچه که در روستا بود به غیر از آلو و زعفران که در روستا فروش رفت ما محصولاتی داشتیم که اصلا شناخته نمی شدند و محصولاتی که به فروش نمی رسیدن و مردم خود روستا تعجب کردند. ما داروهای گیاهی بسیار مفیدی

داشتیم که در بازارچه اول دو یا سه بار محصولات تمام شد و دوباره محصول آوردیم و این خیلی مفید است. در روستاها اکثر محصولات روستا به فروش نمی رسد و از بین می رود این بازارچه ها در روستا خیلی مفید است و مردم فروش خوبی داشتند و این یک هدف بزرگ است که با کمک مسئولین این کار را راه اندازی کنیم که هم نفعی به روستا و هم برای شهر داشته باشد.

بعد از اینکه محصولاتی در بازارچه روستا فروش رفت چندین بار با من تماس گرفتند که از این محصول بیارید یا داروهای گیاهی مانند گلاب که در بازارچه فروش رفت ما خودمان تا حالا نمی دانستیم که روستا یک نفر هست که گلاب را تولید می کند و با داشتن بازارچه متوجه شدیم.

تأثیرات اجتماعی رویداد و حس و حال آدم ها بعد از حضور در رویداد و بازارچه چه بود؟

(کلثوم شجاعی نسب روستای روم)

- کمک به رونق اقتصادی از طریق فروش محصولات
- احیاء آثار قدیمی
- معرفی محصولات روستا
- تاثیر مهم تعامل با روستاهای اطراف

تأثیرات این رویداد رضایت مردمی بود. هفته اول رونق داشت ولی هفته دوم حضور گردشگران بیشتر بود و خیلی برای ما جذاب بود. بحث رونق اقتصادی بهتر شد و خیلی عالی بود.

تعدادی آثار تاریخی احیا شد که این ها به گفتن خیلی ساده است و پشت آن حدود دو یا سه ماه نیروهای توانمند بنیاد سپهر مطالعاتی انجام دادند و ظرفیت های روم را شناختند و خوب محصولات روستا معرفی شد.

در روستا ما هر هفته جمعه بازار را داشتیم مزار انجیری که چندین هفته برنامه برگزار شد ولی الان به دلیل شرایط آب و هوایی فعلا تعطیل است ولی بعدا ادامه دارد.

گردشگری ریشه قرآنی دارد و به عظمت قدرت خداوند اشاره کرده است و مزارع زرشک یا گل زعفران که از منطقه کویری بیرون می آید همه عظمت خداوند را به تصویر می کشاند و این تعامل که ما با روستاهای نیگ، کلاته سعید داشتیم و این تعامل ها، همراهی ها و همدلی ها بسیار زیبا بود.

بین ۲۰۰۰ نفر که در روستا حضور دارند شاید دو نفر از گردشگران سگ هم همراهشان باشد و به نظر من آن هایی که خبر می دهند مشکل دارند نه شخص امام جمعه و عکس گرفتند.

سگ یک سری آدابی دارد و همه ما معتقد هستیم . دوستان در حوزه دهیاری در مسجد و حسینیه برای اسکان افرادی که سگ داشتند اجازه ندادند و آنها از ماشین های خودشان استفاده کردند و ناراحت هم نشدند ما مهمان نوازی را به جا آوردیم. یا خانم ساده که برای مکان ناهار معرفی شده بود خانم خیلی محترمانه گفته بود که از فضای داخل نمی شود استفاده کرد و آنها هم قبول کردند. آئین به این زیبایی تبدیل شود به آئین سگردانی این درست نیست.

چرا پیشنهاد راه اندازی بازارچه را در روستای کره دادید؟ و نظر غرفه داران بعدش چه بود؟ (کوثر فرد روستای کره)

- ایجاد تنوع در روستا
 - ایجاد شغل دوم برای روستاییان از طریق فروش محصولات در بازارچه
 - معادله ی برد برد هم برای اهالی محلی هم برای گردشگر
- مدت زیادی است که مردم از روستا مهاجرت می کنند و روستا خیلی فضای خلوت و دلسرد کننده ای دارد وقتی ما بازارچه را راه اندازی می کنیم یک تنوعی برای مردم می شود و برای ادامه زندگی امید و انگیزه می گیرند. وقتی برای اولین بار بود که داشت این اتفاق می افتاد خیلی انگیزه پیدا کردیم و خیلی خوشحال بودیم و دوست داشتند این اتفاق بیشتر بیوفتد.
- خشکسالی ها هر سال دارد بیشتر می شود و اگر یک شغل دومی برای کشاورزان وجود داشته باشد خیلی خوبه و بتوانند زندگی خودشان را بگذرانند و هم می تواند بوم گردی یا فروش تولیدات محلی باشد.
- وقتی ما بازارچه را داشته باشیم تبلیغ می شود و مردم ترغیب می شوند و از پتانسیل ها و ظرفیت های روستا استفاده کنند. یک معامله برد برد است هم کسی که از داخل روستا خرید می کند و هم کسی که محصولاتش را می فروشد.
- ما اصلا فکر نمی کردیم که فروش داشته باشیم و دلمان می خواست که ی چند ساعتی دور هم باشیم. ولی همه غرفه ها فروش داشتند و خوشحال بودند و همش می گویند که دوباره بازارچه داشته باشیم.

شما خیلی پیگیر راه اندازی بازارچه در روستای خشک هستید دلیلش چیه؟ (زهرا پاک روستای خشک)

- خلق فرصت و ایده پردازی
 - همدلی و مشارکت بین افراد منطقه
 - تامین نیاز مردم از خود روستا و بدون واسطه
 - همکاری موثر و سه جانبه سپهر، دهیاری و مردم
- واقعا دلیل پیگیری مستمر راه اندازی بازارچه در روستای خشک این است که این فرصت و ایده پردازی می تواند تغییرات بزرگی در منطقه ما ایجاد کند. منطقه ما شرایط خاصی دارد و باید نگاه جدید و نگرش متفاوتی به آن داشته باشیم. هدف ما تنها روستای خشک نیست، بلکه منطقه ای است که می خواهیم با کمک هم، از محدودیت ها فرصت بسازیم و توسعه بدهیم. ما در دو سال گذشته نمایشگاه هایی برگزار کردیم که باعث شد به اهمیت ایجاد ارتباط مستقیم و بی واسطه با مردم پی ببریم. پس از بحران خرداد و تیرماه، هنگامی که حجم زیادی از مردم به سمت خشک آمدند، تصمیم گرفتیم نیازهایشان را از خود روستا برطرف کنیم. بازارچه محلی، راهی برای تامین نیازهای اولیه مردم و معرفی کسب و کارهای کوچک و محلی است. ما توانستیم ببینیم که خشک نه تنها روستا، بلکه دارد تبدیل به یک شهرک صنعتی می شود با کشاورزی صنعتی و فرصت های دیگر.
- در حال حاضر، با ۱۵ غرفه، نشان دادیم که همکاری مردم، شورا و مسئولین می تواند از هیچ، یک قله بزرگ بسازد. این بازارچه فقط خرید و فروش نیست، بلکه فرصتی برای خلق ایده های نو، همدلی و مشارکت است. ما با یک ایده کوچک شروع کردیم، اما بتوانیم منطقه خودمان را تغییر دهیم و رونق بخشیم. این اقدامات باعث شده است شور و نشاط در منطقه ایجاد شود و بتوانیم مهاجرت را معکوس کنیم. هدف نهایی مان ایجاد رشد، توسعه و همبستگی واقعی در منطقه است.

مردم برای خرید در روستای نیگ دنبال چه بودند؟ چی می خریدند؟ بازارچه چه تاثیری روی مردم گذاشت؟ (شهربانو قومنجانی روستای نیگ)

- دریافت بازخورد های روحیه بخش از بازدیدکنندگان
 - بازارچه فقط فروش نبود بلکه صحنه ای از افتخار و اعتماد به نفس برای مردم بود
 - بازارچه پلی شد بین شهر و روستا
 - ایجاد نشاط، امید و دلگرمی در روستا
- مردم برای خرید در بازارچه روستای نیگ به دنبال تجربه ای اصیل و ارتباط مستقیم با ریشه های فرهنگی و کشاورزی بودند. آن ها به دنبال محصولاتی بودند که داستان ها و خاطراتی از باغ ها و زمین های خود داشته باشد. به طور مشخص، خریداران تنها به دنبال کالاهای مصرفی نبودند، بلکه می خواستند اناری بخرند که داستان باغش را بدانند و از دستی خرید کنند که گلیم را بافته و ذهنی که نقش زیبا را روی پارچه گلدوزی کرده است.
- بازارچه تأثیرات مثبت زیادی بر روی مردم داشت:
- بازخوردهای مثبت و روحیه بخش از مهمانان و بازدیدکنندگان نشان دهنده موفقیت این رویداد بود. با دیدن اشتیاق و رضایت بازدیدکنندگان، روحیه اهالی روستا نیز بهبود یافت.
 - بازارچه تنها فضایی برای خرید و فروش نبود، بلکه به صحنه ای از افتخار و اعتماد به نفس تبدیل شد. وقتی کشاورزان و هنرمندان زحمات خود را مشاهده می کردند که با اشتیاق خریداری می شود، این حس اعتماد به نفس و افتخار بر دوش آن ها سنگینی می کرد.
 - بازارچه به نوعی پل ارتباطی میان شهری بود که به دنبال اصالت و روستایی بود که گنجینه ای از تاریخ و فرهنگ را در خود حفظ کرده است. این ارتباط نه تنها میان مردم، بلکه بین فرهنگ ها و تجربیات مختلف نیز برقرار شد.
 - برگزاری بازارچه باعث ایجاد نشاط، امید و دلگرمی در روستا شد. این حس به اهالی کمک کرد تا در شرایط دشوار و خشکسالی، انگیزه ای برای ادامه راه و ماندن در روستا داشته باشند.
 - در نهایت، کمتر بازدیدکننده ای دیده می شد که دست خالی از بازارچه خارج شود. پس از برگزاری این رویداد، همه علاقه مند بودند تا چنین جشنواره هایی مجدداً برگزار شود. بازارچه به معنای واقعی کلمه، یک فضای جدید و پر از انرژی مثبت برای اهالی روستا به وجود آورد.

نظر گردشگران درباره برنامه های گردشگری:

- من از بیرجند آمده ام. این تجربه بسیار عالی بود؛ ما از دو روستا بازدید کردیم. روستای اول، گره، بسیار جالب و بکر بود. آسیاب آبی روستا و دستگاه روغن گیری آن نیز جاذبه های دیدنی بودند. سپس به روستای بعدی، کلاته سعید، رفتیم و از بازارچه آنجا بازدید کردیم. برخورد گرم مردم این روستا و توضیحاتشان درباره تاریخ و فرهنگ آنجا برای من بسیار جذاب بود.
- از اینکه مردم روستا سنت و فرهنگ خودشان را حفظ کردند، خیلی خوشحالم. در گذشته، اجداد ما با چه سختی ها و مشقتی امرار معاش و زندگی می کردند. آسیاب برایم خیلی جذاب بود و اولین باری بود که می دیدم. خانه های مردم خیلی خوب حفظ شده بودند و حضور گردشگران در روستا به مردم امید می دهد.

- ما برای بازدید از روستای کره آمده بودیم و از بازارچه، مکان های تاریخی و باغ های روستا دیدن کردیم. واقعا روستایی زیبا و مستعد گردشگری است. آسیا به خاطر قدمت و پیشینه ای که دارد، بسیار زیباست.
- این برنامه ها که برگزار می شوند، ایده های جدید و بسیار خوب هستند. برای گردشگرانی مثل من که ممکن است سال ها به این روستاها سفر نکرده باشند، فرصتی است تا خاطرات گذشته را تازه کنند و با فرهنگ و زیرساخت های جدید روستا آشنا شوند. از همه مهم تر، فرهنگ بومی منطقه به خوبی به اشتراک گذاشته می شود و میان مردم به هم شناسانده می شود.
- آشنایی با فضاهای تاریخی و ساختارهای هر منطقه برای افراد بسیار جذاب است. این فرصتی است تا با مکان های تاریخی، رسوم و رسم های محلی آشنا شویم و در روحیه و احساساتمان تاثیر بگذارند. هر چه بافت تاریخی یک منطقه پیشرفته تر باشد، از نظر اقتصادی نیز درآمد بیشتری برای آن منطقه ایجاد می کند. پس بهتر است قبل از هر چیز برنامه ریزی شود تا تعداد بیشتری بازدیدکننده جذب شوند و مردم با این مناطق بیشتر آشنا شوند. هر چه معرفی و تبلیغ بیشتری انجام شود، به نفع خود منطقه خواهد بود. گردشگری هرچه بیشتر در منطقه گسترش یابد، از نظر مالی نیز برای مردم روستا مناسب تر خواهد شد.
- برنامه هایی که در روستاها برگزار می شوند، باعث شده اند مردم با استقبال خوبی از این فعالیت ها همراهی کنند. بازارچه های سنتی و بازدید از بناهای تاریخی روستاها از جمله عوامل مفید و مؤثر در موفقیت این برنامه ها بوده اند. مردم دوست دارند بافت قدیم روستاها، آداب و رسوم سنتی و فرهنگی که متأسفانه در شهرها به فراموشی سپرده شده، را دوباره ببینند و تجربه کنند.
- ما از بافت قدیمی روستا و بازارچه کسب و کارها هم بازدید کردیم. وقتی از جاده رد می شدیم، بافت های قدیمی را دیدیم، اما تاکنون از نزدیک آن ها را مشاهده نکرده بودیم. معماری های قدیمی که کار شده بود، واقعا عالی بود. همین که فضا بکر و دست نخورده باقی مانده، و سادگی و اصالت خودش را دارد، نشان دهنده این است که همیشه همین طور بوده و سال ها انسان ها در آن زندگی می کرده اند. علاوه بر بافت سنتی، مزارع زرشک بسیار زیبا هستند و از طبیعت روستا، هوای پاک و محیط لذت بردیم. امیدواریم این فضا حفظ شود و گردشگران بیشتری به این منطقه بیایند.

نظر فعالان روستاها از برنامه های گردشگری:

نظر حسین قربان پور از روستای روم:

- زمانی که این رویداد با پیشنهاد بنیاد سپهر مطرح شد، انتظار نداشتیم که این قدر باشکوه و با استقبال مردم مواجه شود؛ اما چون برنامه ریزی همزمان با سه روستای دیگر انجام شده بود، شاهد خوشحالی مردم و حضور مهمانان هستیم. استقبال بیش از انتظار ما بود و امیدواریم این روند ادامه پیدا کند.

نظر علی صحراگرد از روستای روم:

- جشنواره بسیار خوبی بود و مردم نیز استقبال خوبی کردند و همکاری مطلوبی داشتند، به طوری که مورد رضایت آن ها قرار گرفت. ۴۰۰ گردشگر از استان البرز و تعدادی گردشگر از مشهد، قاین، بیرجند و روستاهای اطراف برای بازدید آمده بودند. بحث رقص و آواز محلی، بافت تاریخی مزارع زرشک و بازارچه کسب و کارها برای گردشگران جذاب بود. استقبال بسیار خوب بود و از حضور و استقبال مردم تعجب کردیم.

نظر کلثوم شجاعی نسب از روستای روم:

- با همکاری چند نفر از خانم‌های صندوق توانستیم بازارچه‌ای برپا کنیم تا محصولات خود را برای فروش عرضه کنند. این فرصت بستر مناسبی فراهم کرد تا تولیدات آنها معرفی شود و رونقی برای روستا به همراه داشته باشد. روحیه مشارکت خانم‌ها بسیار عالی بود و ما از حضور و جمع آنها لذت می‌بریم. در حال حاضر فروش چندان مطرح نیست، اما این دوره‌ی زیبا که تصویرش را به نمایش گذاشتند برایمان ارزشمند است. برنامه‌ها بسیار متنوع و گسترده برگزار شد و اصلاً انتظار نداشتیم. مردم بسیار راضی بودند و درخواست برگزاری عرّفه‌های بیشتری را داشتند.

نظر رضا رضایور از روستای روم:

- قبل از برگزاری جشنواره، این ایده در ذهنم بود که روستاها جاذبه‌های بسیار خوبی برای معرفی دارند و فکر می‌کنم با همت جمعی و برنامه‌ریزی‌های مناسب، می‌شود کارهای بزرگی در روستاها انجام داد. مطمئن بودم کارهایی که بنیاد سپهر انجام می‌دهد با علم، آگاهی و دانش کافی صورت می‌گیرد، و به همین دلیل بنیاد را برای این کار پیشنهاد دادم. خوشحالم که در شهرستان قاین، بنیاد سپهر توانسته است چندین روستا را در زمینه شناسایی و معرفی ظرفیت‌های گردشگری‌شان فعال کند. روستای روم یکی از روستاهای قدیمی شهرستان است و وجود آسیاب‌های متنوع، جاذبه‌های تاریخی، کارگاه‌های صنایع دستی، مزارع زرشک، فرهنگ مردم روستا و گویش محلی از جمله مسائلی بودند که برای گردشگران جذاب و دیدنی بودند. نزدیکی روستا به جاده اصلی یکی از مزیت‌های آن است و گردشگران به راحتی می‌توانند به روستا دسترسی داشته باشند.

نظر محسن زراعتکار از روستای کره:

- مردم روستا دید مثبتی دارند و از این رو استقبال خوبی به عمل آمد. مردم روستای کره مهمان‌نواز هستند و امیدواریم بتوانیم این بازارچه و روند را تا رسیدن به نقطه مطلوب ادامه دهیم.

نظر حمید سعیدی از روستای کلاته سعید:

- برنامه‌ای بود که به خوبی مفهوم گردشگری روستایی و معرفی محصولات و فرهنگ محلی رو به ما نشان داد. این فعالیت نه تنها از نظر اطلاع‌رسانی مفید بود، بلکه به خوبی جایگاه روستاها و ظرفیت‌های آنها را به مردم و گردشگران معرفی کرد. کمال تشکر را داریم از تمامی کسانی که در برگزاری این برنامه نقش داشتند. همچنین استقبال فراوان مردم از این رویداد، نشان‌دهنده اهمیت و پتانسیل این گونه فعالیت‌ها بود. امیدواریم در آینده نیز چنین برنامه‌هایی به صورت مداوم برگزار شود و به عنوان یکی از ابزارهای توسعه روستایی و گردشگری محلی ادامه پیدا کند.

نظر فاطمه خیبری از روستای کلاته سعید:

- من چون به بنیاد سپهر رفت و آمد داشتم، خودمان تقاضا کردیم که محبت و همراهی ای که در کارگاه مرکز تولیدی سپهر وجود دارد، به روستای ما هم برسد. هدف ما این بود که یک رابطه دوستی و محبت آمیز بین مردم روستا ایجاد شود و در کنار آن، فرصتی برای فروش محصولات محلی فراهم شود. امروز لبخندهای خوشحال و خنده های صادق مردم رو دیدیم و این موضوع نشان دهنده موفقیت این فعالیت بود.

نظر اسماعیل وحدتی از روستای کلاته سعید:

- از زمانی که پیشنهاد شما در روستا مطرح شد، یک همدلی و هم رنگی بسیار زیادی بین مردم ایجاد شد که انشالله ادامه خواهد داشت. کینه ها کنار گذاشته شدند و همه با خودشان پای کار آمدند. تقسیم کار به خوبی انجام شد و هر کسی وظیفه خودش را با مهربانی و همکاری انجام داد. البته حتماً نقایصی در اجرای برنامه وجود داشت که سعی می شود در دفعات بعدی به خوبی رفع شود.

نظر محمود اکرمی از روستای نیگ:

- با برگزاری این جشنواره، متوجه شدیم که پتانسیل های خوبی در زمینه کشاورزی، گردشگری و میراث تاریخی داریم. امیدواریم با کمک مسئولین، این پتانسیل ها را شکوفا کنیم و در آینده میزبان گردشگران بیشتری باشیم.

نظر شهربانو قومنجانی از روستای نیگ:

- این تلنگری بود که بنیاد سپهر به ما زد و گفت در فصل برداشت انار، این جشنواره را برگزار کنیم. در ابتدا این پیشنهاد را خیلی جدی نگرفتیم و فکر می کردیم استقبال نمی شود، اما با همت مردم، دهیاری و شورا تصمیم گرفتیم این کار را انجام دهیم. مردم می گویند این کار بسیار خوبی است و دوست دارند دارند که هر هفته برگزار شود تا مجبور نباشند برای فروش محصولات به شهر بروند. حال و هوای روستا خیلی تغییر کرده است.

نظر غرفه داران بازارچه:

- من در بازارچه غرفه فروش عسل دارم و امسال به عنوان زنبوردار نمونه استانی انتخاب شدم. این اولین بار است که چنین بازارچه ای را در داخل روستا برگزار می کنیم و از ایجاد این فضای زیبا و دلنشین بسیار خرسندیم. از صبح امروز تاکنون بازدیدکنندگان زیادی داشته ایم و فروش خوبی را تجربه کرده ایم. این رویداد برنامه ای عالی بود و فرصتی مغتنم برای معرفی محصولاتمان به دیگران فراهم آورد.
- من اهل روستای کلاته سعید و از برگزاری اولین بازارچه در روستایمان بسیار خوشحال هستم. محصولات محلی روستا، از جمله آلو و زرشک را برای فروش آورده ام. با اینکه مغازه ندارم، اما در این دو هفته فروش خوبی داشته ام و استقبال مردم بی نظیر بوده است.

- من به عنوان تولیدکننده محصولات خانگی، انواع پیراشکی، شیرینی و ترشی های خانگی را تهیه می کنم. خوشبختانه فروش خوبی در این بازارچه داشته ام. برگزاری چنین بازارچه هایی بسیار مفید است و امیدوارم این روند ادامه یابد تا شاهد استقبال بیشتر مردم باشیم.
- در روستا، اولین بازارچه برگزار شد که یک قدم بزرگ در جهت حمایت از محصولات محلی بود. خوبی این بازارچه این است که مردم می توانند محصولات طبیعی تر و ارگانیک خود را عرضه کنند. خیلی از افراد ممکن است فرصتی برای رفتن به شهر و فروش محصولات خود را نداشته باشند، اما این بازارچه این امکان را فراهم کرده است. همچنین، این فضا به معرفی تمامی محصولات طبیعی و ارگانیک کمک می کند و مردم می توانند با قیمت بهتری آن ها را تهیه کنند. امیدواریم این برنامه ها دوام داشته باشد و به عنوان یک فعالیت مداوم در روستا ادامه پیدا کند.

نظر بازدیدکنندگان جشنواره خوراک های محلی و نواحی محلی:

- فضای جشنواره بسیار خوب و وسیع بود و این باعث شد غرفه داران محصولات خود را بهتر به نمایش بگذارند. کارگاه هایی که برای کودکان برگزار کرده اید بسیار عالی بود و تنوع برنامه ها قابل تحسین است. از دیدن شور و شوقی که در فضا حاکم بود، واقعا لذت بردم. غذاهای محلی بسیار خوشمزه بودند و بسیاری از آنها که طعمشان را فراموش کرده بودم را تست کردم.
- تنوع نان های محلی بسیار عالی بود. به نظرم چنین نمایشگاه هایی باعث رونق کسب و کارهای خانگی می شوند و فرصتی را فراهم می کنند تا اقشار مختلف جامعه با تولیدات محلی بانوان بیشتر آشنا شوند.
- این جشنواره برای نسل جوان که با انواع و اقسام فرآورده های غذایی سر و کار دارن بسیار آموزنده بود. غذاهای سنتی من را به دوران کودکی برد و حس بسیار جالبی را در من ایجاد کرد.
- چه خوبه که داریم قصه ها و شعرهای قدیمی را دوباره زنده می کنیم و به گوش همه می رسانیم. این کار خیلی مهمه تا یادمان نرود از کجا آمدیم. برای اینکه این هنر زنده بماند، باید حساسی هوای هنرمندها را داشته باشیم. یعنی هم از نظر مالی حمایت شان کنیم و هم برایشان کلاس های آموزشی خوب بذاریم تا بتوانند قوی تر شوند و چیزهای جدید یاد بگیرند. اینجوری هم هنرشون بهتر می شود، هم کلی آدم دیگه ازشون یاد می گیرند و این چرخه ادامه پیدا می کند.
- خیلی خوشحالم هم از فضا و انرژی مثبت اینجا لذت بردم و هم این مراسم که این روزها کمتر پیش میاد، خیلی به دلم نشست. واقعا از یکسری آدم های خیلی خاص و ارزشمند که این سال ها کمتر دیده شدند دعوت کرده بودید، انگار یک نسلی هستند که دارن کم کم از بین می روند. برگزاری این برنامه برای من خیلی کار مهم و ارزشمندی بود و به عنوان یک شهروند، از شما تشکر می کنم.

«دست های مردم، راه گشای کار»**✍️ یدا... غلامپور؛ فرماندار شهرستان قاین**

بنیاد توسعه فرهنگی و توانمندسازی سپهر به درستی این اقدام را در شهرستان قاینات انجام داده و در کنار این بنیاد بقیه سمن ها از جمله ثمین، سبزینه مهربانی و ... که فعال هستند.

امروز مردم ما نیاز دارند که حالشان را خوب کنیم همه ما تکلیف داریم. مردم باید حالشان خوب باشد. چطور حال مردم را خوب می کنیم و نشاط اجتماعی را برای مردم ایجاد کنیم.

اینکه کمک کنیم اقتصاد خانواده فعال شود یا هویت و ارزش فرهنگی روستا را حفظ کنیم و به جامعه بشناسانیم. این کارها حال مردم را خوب می کند و این کارها از دست ما دولتی ها خیلی بر نمی آید و این مردم هستند که می توانند حال مردم را خوب کنند.

هر جا که کار را دست مردم سپردیم خیلی موفق تر بودند. ما اگر می خواستیم همین جشنواره ها را در روستا زیبای تاریخی برگزار کنیم ما دولتی ها انجام می دادیم نمی توانستیم با این کیفیت این کار را انجام دهیم. ولی این موسسه که از جنس مردم است آمده و برای مردم کار کرده است.

این اقدامات حال مردم را خوب می کند. وقتی گردشگران میان و از روستا ها بازدید انجام می دهند و خرید می کنند آداب و فرهنگ این مردم را می بینند و ما بایستی حمایت بکنیم.

قرار نیست ما بین جامعه تفاوت قائل شویم، خودی یا ناخودی ایجاد کنیم همه مردم حق دارند در این جامعه زندگی کنند و باید در چهارچوب سیاست و مسائل دینی و اعتقادی باید به فعالیت های خودشان بپردازند.

ما اگر بخواهیم تفاوت بین این ها قائل شویم بخشی از جامعه را طرد کردیم و ما هدفمون همگرایی است و نباید به سمت واگرایی برویم و باید به لحاظ فرهنگی روی آنها تاثیر بگذاریم.

مدیران ما باید تغییر در نگاه ها داشته باشند و به این سمت برویم. امروز گردشگری دیگه خیلی به جنبه فرهنگی توجه نکنیم بلکه در دنیا به یک صنعت تبدیل شده و می تواند تحول اقتصادی در جامعه ایجاد کند و باید به گردشگری توجه کنیم و نگاه های خودمان را تغییر بدیم. این ها بر اساس تجربه و کارهایی که انجام دادند به این نتیجه رسیدند که در صنعت گردشگری باید پول هزینه کنیم. اما با یک اقدام فرهنگی که انجام شده توانستیم محصول زرشک و زعفران را در دنیا بشناسیم.

اگر ایراداتی هست این ایرادات را در کنار همدیگر را برطرف کنیم اما کاری نکنیم که همین ها را از دست بدهیم همه باید در کنار هم قرار بگیریم و در بحث توسعه صنعت گردشگری و معرفی محصولات فرهنگی باید تلاش کنیم. این ها را باید حفظ بکنیم و حمایت کنیم.

«سپهر الگویی در توسعه گردشگری»**✍️ احمد برآبادی مدیرکل میراث فرهنگی خراسان جنوبی**

بنیاد توسعه فرهنگی و توانمندسازی سپهر حق و انصاف امسال یک کاری کردند کارستان که ما باید در موارد مختلف باید استفاده و الگوسازی بکنیم و در بقیه شهرستان ها این اتفاق بیوفتد. ما از ابتدا برگزاری جشن ها و رویدادها را به عنوان یک اصل در مقوله گردشگری قلمداد کردیم و گردشگری آئینی، رویداد محور را به عنوان یکی از پایه های اصلی توسعه گردشگری در استان قلمداد کردیم در همه دنیا این اصل وجود دارد. روستاهای ما دست نخورده تر باقی ماندند و از تحولات مختلف اقتصادی و سیاسی کشور به دور بودیم و همین به دور ماندن باعث شده این آئین ها دست نخورده تر باقی بماند. بسیاری از رویدادها و جشن ها دست نخورده یا با تغییرات کمی همچنان

به کار خودش ادامه دهد که ما بتوانیم از آن استفاده کنیم و بروز رسانی کنیم در معیشت روستاها و مناطق مختلف که رویدادها برگزار می شود.

ما در طول سال ۱۴۰۳ در استان ۴۷ رویداد برگزار کردیم. در سال ۱۴۰۴ تا این لحظه ۷۱ رویداد و جشنواره صورت گرفته که ۴۵ تا از این ۷۱ مربوط به مهر و آبان بوده است. چون خراسان جنوبی پاییز را به عنوان فصل گردشگری انتخاب کرده است. تورهایی می خواستند بیان ولی اقامتگاه ها در قاین و زیرکوه فضا برای اسکان تورها نداشتند که این می طلبد که این فضاها را توسعه دهیم و بتوانیم در سال های آینده این جشنواره ها را با شکوه تر برگزار کنیم. جشنواره های مختلف و متنوعی برگزار شد.

جشنواره خاص کودکان، جشنواره خاص افراد معلول و توانخواه می خواستیم این قشر از جامعه حق دارد از گردشگری بهره ببرد و می خواستیم برندسازی و الگوسازی کنیم.

در امسال بنیاد سپهر در قاینات واقعا کاری کرد کارستان ما در این دو ماهه نزدیک یک چهارم رویدادها در قاین و توسط بنیاد سپهر برگزار شد.

باید یک تقویمی برای رویدادها مشخص کنیم. گردشگری که از جای دیگه ای می خواهد برنامه ریزی کند باید حداقل چند ماه قبل باید بداند که این آیین چه روزی برگزار می شود. گردشگری و صنایع دستی به اینکه فرهنگ اصیل ایرانی و اسلامی در جامعه بتوانیم بروز کنیم و کمک می کند.

« جرقه امید در روستای نیگ »

محبوبه پارسایی

ابتدا که پیشنهاد اجرای پروژه توسعه ظرفیت های گردشگری در روستاهای قاین داده شد، در نظر داشتیم ابتدا به سراغ روستاهایی برویم که صندوق اعتبارات خرد زنان روستایی در آن فعال است، چرا که معتقد بودم این گروه های درگیر و فعال می توانند نقش کلیدی در توانمندسازی و توسعه روستا داشته باشند. روستای نیگ به عنوان یکی از این گزینه ها پیشنهاد شد. موضوع را با خانم های صندوق، دهیار و شورای روستا مطرح کردم و گفتم اگر تصمیم جمعی گرفته شود، می توانیم هم زمان با فصل انار جشنواره ای برگزار کنیم تا محصولات و توانایی های محلی بهتر دیده و تبلیغ شود همچنین جاذبه های روستا به گردشگران معرفی شود. چندین بار پیگیر این موضوع شدم و در تماس ها و جلسات مختلف آن را مطرح کردم، اما متأسفانه احساس کردم خودشان چندان تمایلی به راه اندازی این جشنواره ندارند و انگیزه لازم برای ادامه کار را نشان نمی دادند. در نتیجه، از اجرای این کار در روستای نیگ منصرف شدم. با نزدیک شدن به زمان برگزاری برنامه، در کمال تعجب، آن ها با من تماس گرفتند و گفتند که مایلند جلسه ای ترتیب دهند و درباره برگزاری جشنواره صحبت کنند. این خبر برایم بسیار جالب و غافلگیرکننده بود. خانم قومنجانی مدیرعامل صندوق نیگ گفت: «مدتی است در روستای ما چنین برنامه هایی نبوده که مردم دور هم جمع شوند و این کار بیش از هر چیز، شادی و خوشحالی را برای خود مردم را به همراه دارد.» این تجربه نشان داد که گاهی باید خودمان گام اولیه را برداریم تا جرقه ای بزنییم و انگیزه ای ایجاد کنیم. مردم، در صورتی که احساس کنند این فرصت ارزشمندی است و حمایت لازم را دریافت می کنند، خیلی زود مسئولیت کارهای پس از آن را برعهده می گیرند و با اشتیاق ادامه می دهند. در واقع، این نشان داد که نباید از ابتدا ناامید شد، بلکه باید فرصت ها را شناخت، ترغیب و راه را برای حضور فعال آنان هموار کرد تا خودشان به خوبی ادامه مسیر را طی کنند و رشد کنند.

تصویر شماره ۱۴: اعضای صندوق اعتبارات خرد زنان روستای نیگ

« قدرت مشارکت مردمی در توسعه گردشگری »

محبوبه پارسایی

یکی از روستاهایی که قرار بود پروژه گردشگری در آن اجرا شود، روستای کلاته سعید بود. قبلا از طریق خانم خیبری با این روستا آشنا شده بودم، خانمی بسیار مهربان و توانمند.

وقتی موضوع برگزاری جشنواره را با ایشان مطرح کردم، با گرمی و استقبال خود او مواجه شدم. قرار شد جلسه‌ای با فعالان و مردم روستا برگزار و موضوع را با آنها مطرح کنیم.

در جلسات، مردم بسیار مشتاق بودند و حتی در همان زمان، تقسیم وظایف انجام دادند. این شور و اشتیاق و انگیزه‌ای که در بین اهالی روستا شکل گرفت، برای من بسیار دلگرم کننده بود. در بازدیدی که برای شناسایی جاذبه‌های روستا داشتیم، متوجه شدیم که داخل روستا یک حمام قدیمی وجود دارد که مدتی است بسته و بلااستفاده باقی مانده بود. آن روز، با زحمت فراوان وارد حمام شدیم تا وضعیت آن را ببینیم و بررسی کنیم که چه قابلیت‌هایی دارد. اهالی روستا به ما گفتند که خودشان این مکان را نظافت کرده‌اند و معتقد بودند که این حمام می‌تواند یکی از جاذبه‌های گردشگری روستا باشد.

فردای آن روز، من متوجه شدم آقای وحدتی چند عکس از حمام تمیز و مرتب شده برایم فرستاده است. دیدن این سرعت عمل واقعا جالب و انگیزشی بود. اهالی آنقدر مشتاق بودند که مردم به روستا بیایند و از جاذبه‌های آن دیدن کنند که با همین سرعت، کارهای مربوط به بهسازی و نظافت انجام شد.

خانم خیبری در صحبت‌هایش گفت: «این جشنواره باعث شد پس از مدت‌ها، مردم روستا با هم همکاری کنند و هرکدام گوشه‌ای از کار را بر عهده بگیرند. این اتفاق شور و نشاط جدیدی در بین اهالی ایجاد کرد و خودشان با اشتیاق، کارها را انجام دادند.

در پایان، این تجربه نشان داد که وقتی فرصت مناسبی فراهم می‌شود و افراد درگیر حس مسئولیت و مشارکت داشته باشند، روند توسعه و اجرا بسیار سریع و موثر پیش می‌رود. در نتیجه، هم‌افزایی و همکاری مردم، نتیجه‌ای بسیار دلگرم کننده و ساختاری پایدارتر در توسعه گردشگری روستاها رقم می‌زند.

روحیه همکاری و انگیزه مردم روستا چقدر نقش کلیدی در موفقیت پروژه‌های توسعه گردشگری دارد. معمولا تصور می‌شود منابع، امکانات یا زیرساخت‌ها محدود است، اما وقتی مردم خودشان احساس می‌کنند که می‌توانند سهمی در بهبود وضعیت و نشان دادن زیبایی‌های روستا داشته باشند، خیلی سریع و با اشتیاق جلو می‌آیند. در مورد روستای کلاته سعید، این احساس فوران کرد.

تصویر شماره ۱۵: اعضای بازارچه روستای کلاته سعید

خروجی و دستاورد پروژه توسعه ظرفیت های گردشگری در سال ۱۴۰۴

جدول شماره ۵: خروجی و دستاورد پروژه

دستاورد پروژه	خروجی پروژه
اقدامات انجام شده چه تاثیر آنی روی مخاطب گذاشته است؟ چه یاد گرفته اند؟ چه تغییری کرده اند؟	گزارش اقدامات انجام شده:
- دیده شدن ۲۵ هنرمند ناشناس و کمتر دیده شده و افزایش اعتماد به نفس آنها	- برگزاری جشنواره نواهای محلی با حضور ۲۵ هنرمند
- کمک به رشد و توسعه ۱۸ کسب و کار خرد	- برگزاری جشنواره خوراک های محلی با حضور ۱۸ کسب و کار خرد
- دیده شدن تولیدات محلی و آشنایی با طعم ها و خوراک های سنتی منطقه	- برگزاری دو جشنواره زرشک در روستای روم با حضور ۲۰ کسب و کار خرد
- رونق کسب و کارهای محلی	- برگزاری دو جشنواره انار در روستای نیگ با حضور ۸۰ کسب و کار خرد
- افزایش نشاط اجتماعی	- برگزاری جشنواره زرشک در روستای خشک با حضور ۱۵ کسب و کار خرد
- ایجاد انگیزه در بین مردم روستا	- راه اندازی بازارچه ثابت محلی در روستای زول با حضور ۳۰ کسب و کار خرد
- توانمندسازی جوامع محلی	- برگزاری دو آئین گردشگری زعفران در روستای کره و کلاته سعید با حضور ۱۶ کسب و کار خرد
- ترویج و توسعه گردشگری روستایی	- برگزاری آئین محلی مزار انجیری در روستای روم با حضور ۱۶ کسب و کار خرد
- شناخته شدن محصولات محلی و صنایع دستی	- برگزاری کارگاه راهکارهایی برای توسعه گردشگری روستایی با حضور ۲۰ نفر از دهیاران، فعالان روستا و صاحبان اقامتگاه های بومگردی
- مشارکت میان مردم	
- بهبود وضعیت اقتصادی مردم روستا	